

1. Inleiding

1.1. Algemeen

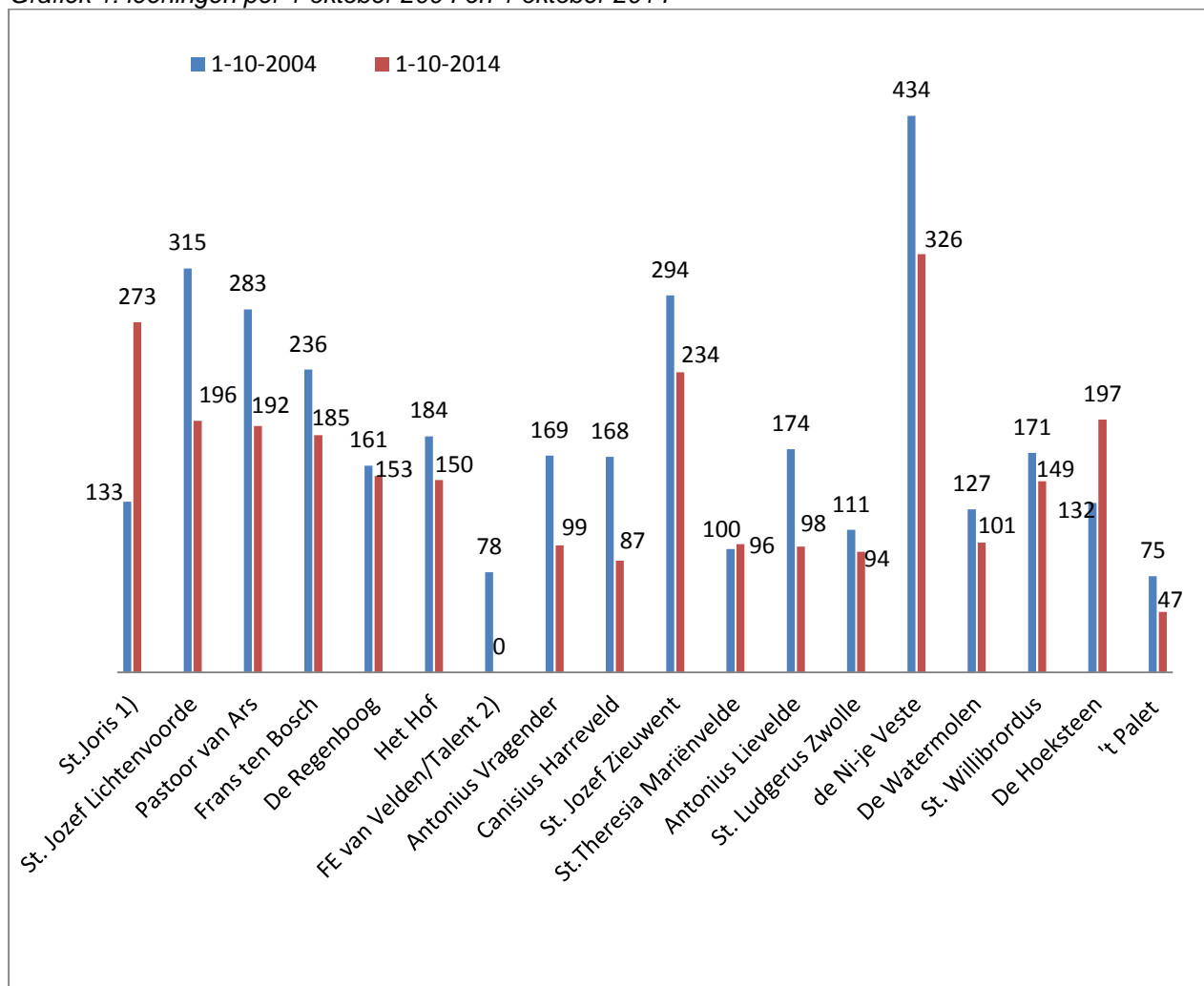
Het totaal aantal geboortes in Nederland neemt af – in dit verband wordt de term ontgroening gebruikt.

Verspreid over heel Nederland zijn er regio's die met een forse daling van het aantal kinderen te maken hebben. In de regio Achterhoek liep het aantal geboortes tussen 2000 en 2010 terug met 24%.

Ook wij hebben te maken met deze ontgroening. Een vergelijking maken op gemeentelijk niveau tussen twee jaren is echter een hachelijke zaak. Geboortecijfers schommelen per jaar en met name voor de kleinere kernen zien we per jaar grote verschillen. De aantallen zijn daar kleiner en twee leerlingen meer of minder hebben een grote invloed op het percentage. Feit is wel dat het aantal leerlingen in het basisonderwijs terugloopt.

We hebben getracht om toch een link te leggen tussen de terugloop van de geboortecijfers en het dalende aantal leerlingen in het basisonderwijs. Als gevolg van de gemeentelijke herindeling waren geboortecijfers voor de kernen Groenlo/Zwolle en Mariënveld over de periode 2000 - 2005 op korte termijn niet te achterhalen. Een alternatief is gevonden door uit te gaan van het aantal leerlingen in het basisonderwijs. Grafiek 1 en Bijlage 1 geven een overzicht van het aantal leerlingen op de teldata 1 oktober 2004 en 1 oktober 2014. Er is vanuit gegaan dat de geboren leerlingen in 2000 per 1 oktober 2004 een basisschool bezochten. Van de kinderen geboren in 2010 is aangenomen dat zij op 1 oktober 2014 stonden ingeschreven bij een basisschool. De gemiddelde daling voor de gemeente Oost Gelre bedraagt 19,8%, maar per kern zijn er grote verschillen, variërend van groei (!) tot een daling met 48%.

Grafiek 1: leerlingen per 1 oktober 2004 en 1 oktober 2014

1) in 2010 nieuw schoolgebouw op een andere locatie

2) in 2013 school gesloten

1.2 Aanleiding visie voor de gehele gemeente

In de themabijeenkomst voor raadsleden op 11 januari 2016 is een presentatie gehouden over een te realiseren integraal educatief kindcentrum in de kern Lichtenvoorde. Bij de aanvraag voor het hiervoor benodigde krediet, zou dan ook een integraal plan zijn gevoegd waarin staat aangegeven op welke wijze er kwalitatief onderwijs beschikbaar blijft voor alle kinderen van 0 – 13 jaar in toekomstbestendige kindervoorzieningen. Dit plan heeft betrekking op Lichtenvoorde, Harreveld, Zieuwent, Mariënveld, Vragender en Lievelede.

Naar aanleiding van deze presentatie kwam vanuit de gemeenteraad de vraag om voor de hele gemeente een visie op de onderwijsvoorzieningen op te stellen.

1.3 Waar heeft deze visie geen betrekking op

De visie beperkt zich op een goede spreiding van basisscholen en de kwaliteit van het basisonderwijs en heeft, voor alle duidelijkheid, dan ook geen betrekking op:

- het voortgezet onderwijs;
- het speciaal onderwijs als bedoeld in de Wet op de expertisecentra. In onze situatie met name cluster 3 (Zeer Moeilijk Lerende Kinderen) en cluster 4 (Zeer Moeilijk Opvoedbare Kinderen);
- onderwijsaanbod en onderwijsinhoud, zijnde een exclusieve bevoegdheid van een schoolbestuur;
- een mogelijke discussie over leefbaarheid. Hoewel veel inwoners een directe relatie willen leggen tussen de aanwezigheid van een basisschool in een kern en het behouden van de leefbaarheid, gaat deze notitie over een visie op spreiding van scholen en niet over leefbaarheid per kern.

Hoewel het onderwerp in deze notitie verder niet aan de orde komt, hebben we wel oog voor de leefbaarheid in de kleine kernen. Er komt een afzonderlijke visie op leefbaarheid waarin we ook de invloed van een basisschool op de leefbaarheid meenemen.

1.4. Coalitieprogramma 2014-2018

In het coalitieprogramma is o.a. als thema opgenomen: 'het investeren in onderwijs, kennis en innovatie samen met scholen en bedrijfsleven'. Het behoud van scholen is belangrijk waarbij geldt dat kwaliteit belangrijker is dan kwantiteit. De scholen moeten groot genoeg zijn om goed onderwijs te kunnen leveren.

1.5 Dalende leerlingenaantallen

Het totaal aantal leerlingen vertoont een dalende lijn.

Met name voor de scholen in de zes kleine kernen geldt dat hun toekomst eerder onder druk komt te staan dan die voor de scholen in de grotere kernen.

Er zijn meerdere lange termijnprognoses in omloop welke onderling verschillen vertonen. Dit is verklaarbaar omdat de resultaten van de prognose nauw samenhangen met de gevolgde systematiek. Wij hebben een eigen meerjaarlijkse prognose opgesteld, gebaseerd op verwachte instroom per kern en belangstellingspercentages. Hoewel voor de kernen Groenlo en Lichtenvoorde met name de ontwikkeling van de leerlingestroom tussen de scholen van belang zou kunnen zijn, komt deze in geen enkel prognosemodel tot uitdrukking.

1.6 Aanpak krimp in Oost Gelre

In december 2013 is in een bestuurlijk overleg tussen de gemeente en alle schoolbesturen het "Koersdocument aanpak demografische krimp in het primair onderwijs van de gemeente Oost Gelre" vastgesteld (zie bijlage). De partijen onderschrijven daarmee de volgende uitgangspunten:

- *Krimp is een feit. Het opvangen van de gevolgen van de krimp moet worden gerealiseerd middels een integrale aanpak (met de andere maatschappelijke partners), waarbij de aanpak per kern kan verschillen;*
- *Kwaliteit van onderwijs gaat boven de aanwezigheid van een school in iedere kern;*
- *Denominatie is geen criterium bij de instandhouding;*
- *Daar waar mogelijk en verantwoord wordt diversiteit en pluriformiteit nagestreefd;*
- *Bij het realiseren van huisvesting voor de scholen wordt niet meer gesproken over scholen maar over onderwijsvoorziening.*

Ook zijn een aantal uitgangspunten voor aanpak van de demografische krimp geformuleerd waarbij de nadruk is gelegd op de verantwoordelijkheid van een schoolbestuur om goed onderwijs te verzorgen.

Daarnaast is de bereidheid uitgesproken om samenwerking te realiseren, ook over de verschillende denominaties heen. Wij vinden het daarbij van belang dat er voor de ouders in de grotere kernen wel iets te kiezen moet zijn.

Het koersdocument moet leiden tot een aantal uitwerkingen in een zgn. vlekkenplan dat als basis fungeert bij de herschikking van het totale onderwijsaanbod binnen de gemeente Oost Gelre. Dat vlekkenplan zal ook inzicht geven in de meer kwantitatieve aspecten zoals prognoses leerlingenaantal, benodigde m², de geografische spreiding, maar ook aan kwalitatieve aspecten en de sociale kaart van Oost Gelre.

Om te komen tot een vlekkenplan is gekozen voor een fasegewijze aanpak waarbij in de eerste fase de kernen Groenlo/Zwolle en Lichtenvoorde aan de orde komen en vervolgens in de tweede fase de overige kleinere kernen.

In het bestuurlijk overleg van 11 februari 2014 hebben de aanwezige besturen/exploitanten van scholen, kinderopvang en peuterspeelzalen besloten haalbaarheidsonderzoeken uit te voeren naar de vorming van IKC's in de kernen Groenlo/Zwolle en Lichtenvoorde. De basisvisie is dat in een IKC voor kinderen van 0 tot 13 jaar opvang, onderwijs, zorg en ontspanning wordt geboden in passende arrangementen. De arrangementen komen tegemoet aan de wensen en mogelijkheden van kinderen en ouders. In een IKC zijn educatie, ontwikkeling en opvang geïntegreerd in een totaalpakket.

1.7 Doelstelling

Met het vaststellen van een visie is er een basis om te komen tot een goede spreiding van de basisscholen in de gemeente waarbij ook rekening is gehouden met een goede kwaliteit van het onderwijs. Het openhouden van alle basisscholen is niet het primaire uitgangspunt. Het is echter ook niet de bedoeling en formeel zelfs niet mogelijk om vanuit de gemeente concreet aan te geven dat school A gaat sluiten en school B niet. Een besluit hiertoe is een exclusieve bevoegdheid van schoolbesturen.

1.8 Transitieatlas primair onderwijs Achterhoek

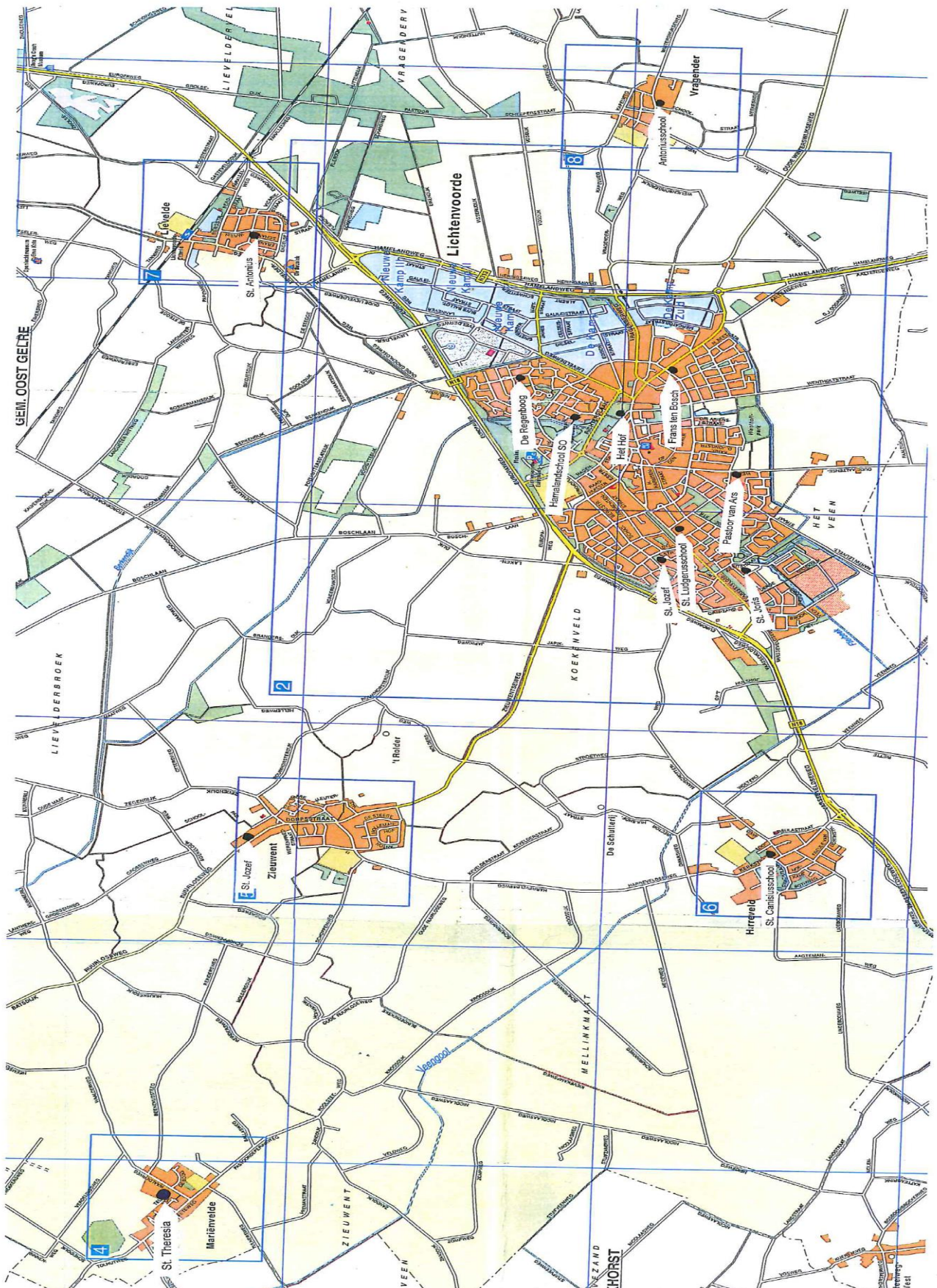
Begin 2014 hebben vertegenwoordigers van gemeenten, schoolbesturen, dorpsbelangenorganisaties, regio, provincie en rijksoverheid zich tijdens zeven bijeenkomsten uitgesproken over criteria welke van belang zijn bij het aanpakken van de gevolgen van de ontgroening voor de voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs. De criteria, normen en waarden die regionale partijen van belang achten, spelen een belangrijke rol in het proces om tot optimalisatie van het onderwijsaanbod te komen. Door de dalende geboortecijfers komt het voortbestaan van tientallen basisscholen onder druk te staan. Maar ook andere voorzieningen zoals sportzalen en buurthuizen ontkomen niet aan de gevolgen daarvan.

Eén van deze bijeenkomsten vond op 10 april 2014 plaats in onze gemeente.

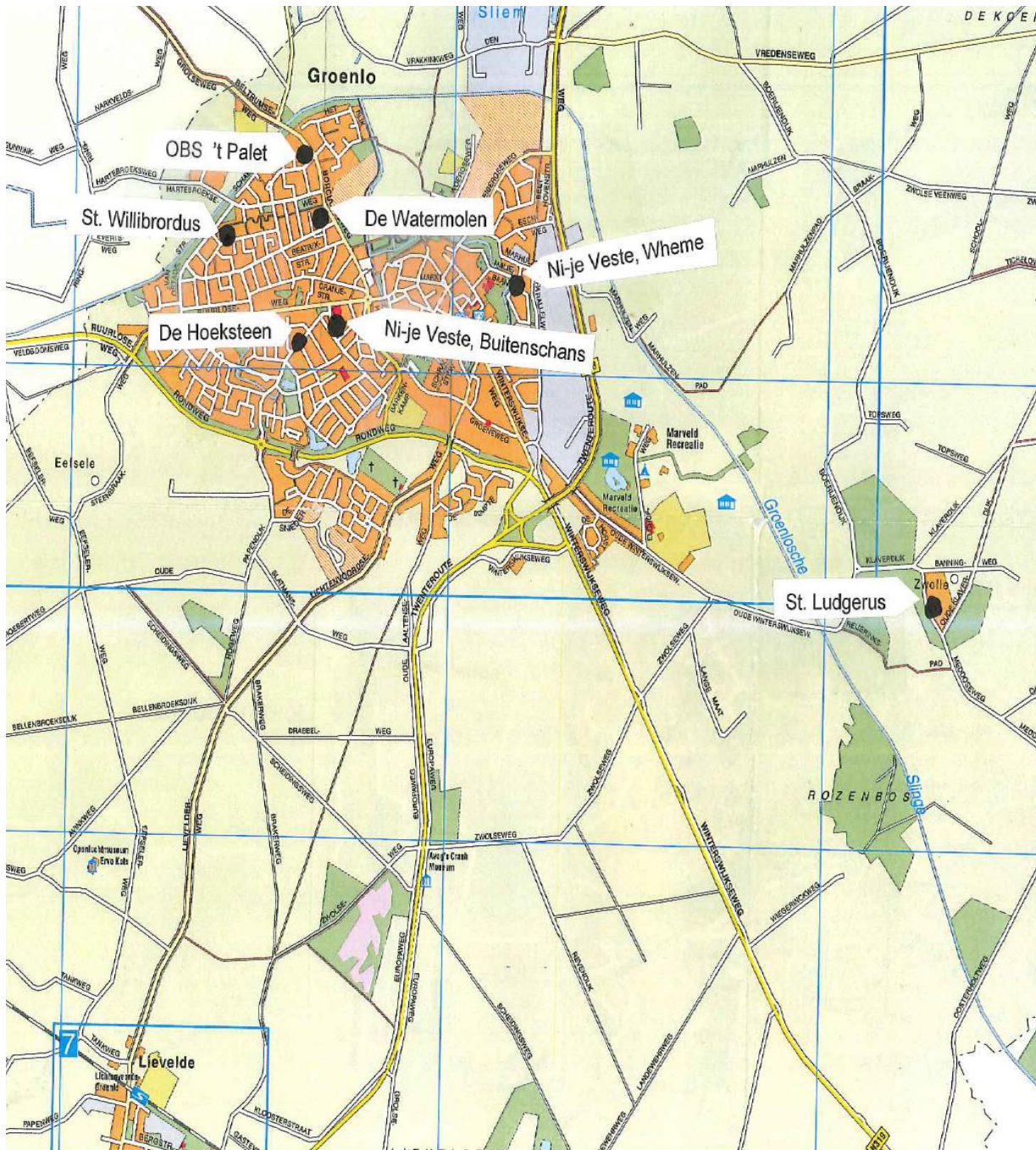
De resultaten van alle bijeenkomsten zijn verzameld in een eindrapport. De belangrijkste conclusies en aanbevelingen zijn:

- 75 leerlingen wordt gezien als een redelijke omvang voor een school;
- Kwaliteit is een diffuus begrip;
- Ouders nemen zelf verantwoordelijkheid voor vervoer;
- Veilige fietsroutes dragen bij aan acceptatie van grotere afstanden;
- Er is bijval voor inrichting van Integrale Kindcentra;
- Optimalisering leidt tot voordelen voor schoolbesturen en tot investeringsdruk voor gemeenten;
- Tot 2025 is er geen serieuze ruimte voor instroom van jong personeel;
- Betrokken partijen zien de urgentie voor een regionale aanpak.

Overzicht voedingsgebied Stichting LIMA (RK) en Reflexis (Opb)

Overzicht voedingsgebied Stichting Delta (RK), Accent Scholengroep (PC) en Oponoa (Opb)

2. Visie schoolbesturen en standpunten van de inwoners

Schoolbesturen hebben in het bestuurlijk overleg van 4 december 2013 hun visie kenbaar gemaakt op de toekomstige huisvesting van (basis)scholen.

2.1 Visie schoolbesturen

2.1.1 Kern Lichtenvoorde

Stichting LIMA geeft aan dat er nu vijf basisscholen zijn. Gelet op kwaliteit (onderwijskundig en beheersbaarheid) zal in de visie van het schoolbestuur dit aantal de komende jaren verminderen. Dit is een eerste verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. De vraag naar onderwijs en de woonadressen van de kinderen zijn daarbij van belang. Als omvang van de onderwijsinstelling voor 0-12 jarigen streeft LIMA naar aantallen tussen 200-250 kinderen.

Reflexis opteert voor een goede spreiding en een goed aanbod van onderwijs. De openbare school in Lichtenvoorde blijft boven de opheffingsnorm, maar wordt wel kleiner. Daarom zoekt men toch naar samenwerking met andere partijen.

2.1.2 Kern Groenlo/Zwolle

Delta heeft nu 5 onderwijslocaties voor RK-scholen. Met een krimp richting 500 leerlingen in 2023, is de verwachting dat er in Groenlo op termijn nog twee onderwijslocaties voor RK-onderwijs zullen zijn. Daarvan zal de Ni-je Veste op de locatie Buitenschans er één zijn. Ze willen recht doen aan d spreiding van voorzieningen om ongewenste leerlingstromen te voorkomen. Uitgangspunt daarbij is dat ze onderwijsvoorzieningen willen realiseren in de stadsdelen waar de leerlingen ook vandaan komen.

OPONOA ziet het zelfstandig voortbestaan van de openbare school niet als een optie. Er is overleg geweest met Delta om tot een fusie van scholen te komen die echter niet heeft geleid tot een positief resultaat. Indien 't Palet een plaats krijgt in een toekomstig IKC, ziet de St. OPONOA hierin de mogelijkheid om in Groenlo openbaar onderwijs te blijven aanbieden. Dit kan als een zelfstandige school, maar ook in een samenwerkingsvorm met andere partners.

Accent geeft aan dat de locatie van de Hoeksteen wegens een tekort aan ruimte niet geschikt is voor een IKC. Prognoses laten een daling van het leerlingenaantal zien, voor de eerstkomende jaren verwacht de school geen al te grote terugloop. Men staat open voor ieder gesprek.

7

2.1.3 Kleine kernen rondom Lichtenvoorde

Stichting LIMA wil graag blijven zorgen voor schoolnabij onderwijs met voldoende kwaliteit. Op termijn komt de kwaliteit onder druk te staan en zal het maken van keuzes onvermijdelijk zijn. Schoolbestuur en burgerlijke overheid moeten er naar streven om een voorziening in stand houden voor leefbaarheid van de kern met aandacht voor de kwaliteit van het onderwijs.

2.2 Standpunten van de inwoners

In 2013 is een discussie gestart met de inwoners van onze gemeente over de vraag: Hoe houden we Oost Gelre ook in de toekomst vitaal? Dit leidde tot het document: Strategie Oost Gelre - Samen aan de slag in andere tijden. In dit boekwerkje zijn meningen van de inwoners, organisaties en verenigingen vastgelegd. Voor (basis)onderwijs zijn uitspraken gedaan als:

- De aanwezigheid van goed onderwijs en een school wordt als ruggengraat gezien van de leefbaarheid in een dorp;
- De allerkleinsten moeten in het eigen dorp terecht kunnen;
- De aanwezigheid van een school in elke kern is een must, waarbij kwaliteit vóór kwantiteit gaat en
- Een school speelt een belangrijke rol bij het vormen van sociale contacten (alle leeftijden).

NB

Op dat moment telden alle basisscholen, uitgezonderd 't Palet, rond de 100 leerlingen of meer. Anno 1 oktober 2015 tellen 7 basisscholen, met name in de kleine kernen, nog om en nabij 80 leerlingen. De komende jaren neemt dit aantal verder af (zie Bijlage 2)

2.3 Locatieonderzoek Lichtenvoorde, Mariënveld, Harreveld, Zieuwent, Lievelede en Vragender

Meerdere besturen, met een min of meer directe link naar de groep 0 – 13 jarigen, laten gezamenlijk een onderzoek uitvoeren naar de meest geschikte locatie voor het te realiseren integraal educatief kindcentrum in de kern Lichtenvoorde. Hierbij is ook aandacht voor de toekomstige huisvesting (en spreiding) van alle basisscholen in de kern Lichtenvoorde. Daarnaast richt dit onderzoek zich ook op de toekomstige huisvesting van de basisscholen in de kernen Mariënveld, Harreveld, Zieuwent, Lievelede en Vragender voor de langere termijn. Het betreft in totaal één openbare school en elf basisscholen voor RK-onderwijs.

Gelet op de visie van het schoolbestuur waarbij wordt uitgegaan van een gewenst leerlingenaantal op de langere termijn van 200 - 225 leerlingen, zal het aantal basisscholen binnen dit totale

voedingsgebied afnemen. Tijdens de presentatie aan de raadscommissie op 11 januari 2016 is een toekomstig aantal van 5 onderwijslocaties genoemd.

Eén van deze locaties is het nieuw te realiseren integraal educatief kindcentrum.

De andere vier locaties zullen ingericht worden als een integraal kindcentrum voor kinderen in de leeftijd van 0 – 13 jaar of als reguliere basisschool blijven voortbestaan.

2.4 Standpunt inwoners kleine kernen versus visie schoolbesturen

Hoewel de inwoners van met name de kleinere kernen het handhaven van een kleinere school bepleiten, kijken de schoolbesturen toch vooral vanuit hun primaire verantwoordelijkheid naar beoogde kwaliteit van onderwijs en de voorwaarden voor continuïteit. Zij opteren in eerste instantie voor grotere scholen welke in beginsel zelf de kwaliteit kunnen waarborgen en daarvoor ook toegerust zijn.

Omdat zich hier een dilemma voordoet, zal bij de verdere ontwikkeling van plannen overleg plaatsvinden met de direct betrokkenen om na te gaan of een integrale aanpak per kern tot oplossingen kan leiden. Daarbij zijn dan niet alleen de ouders, dorpsraden en voorschoolse partijen betrokken, maar ook andere geïnteresseerde maatschappelijke organisaties.

In het eerder vastgestelde koersdocument is wel opgenomen dat kwaliteit van onderwijs gaat boven de aanwezigheid van een school in iedere kern.

3. Gemeentelijke visie op de toekomstige onderwijshuisvesting

Ter voorkoming van misverstanden:

- Deze notitie beperkt zich tot de specifieke huisvesting van schoolgebouwen, het aanbod van andere (kind)voorzieningen is buiten beschouwing gelaten.
- Daarnaast is het niet de bedoeling om de plannen voor een betere huisvesting van de Hamalandschool (speciaal onderwijs voor leerlingen met een verstandelijke of meervoudige beperking) en de St. Ludgerusschool (speciaal basisonderwijs) onnodig te vertragen. De bouw van een kindcentrum waarin deze beide scholen participeren, willen wij apart zien van de verdere ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting voor de langere termijn. De Hamalandschool en de St. Ludgerusschool hebben beide een eigen doelgroep. Ook de participatie van twee of meer basisscholen zal zodanig zijn, dat hierbij rekening wordt gehouden met de geografische spreiding over de kern Lichtenvoorde.

In onze gemeentelijke visie erkennen we de autonomie van de schoolbesturen op pedagogisch, didactisch, sociaal, formatief en financieel vlak en dus ook onze eigen beperkte rol.

Met onze visie op onderwijsvoorzieningen willen wij een goede spreiding van de basisscholen bewerkstelligen waarbij de kwaliteit van het onderwijs het uitgangspunt is.

De slogan is: "Geen huisje op de prairieschool".

Daarmee begeven we ons al op een hellend vlak, want het zijn in principe de schoolbesturen die verantwoordelijk zijn voor een eventuele sluiting van een schoolgebouw in een kern of wijk.

Concreet hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Goede geografische spreiding en bereikbaarheid van de basisschool;
- Het mogelijk maken van een kwalitatief goed aanbod van onderwijs vanuit het perspectief van de leerling en de leerkracht;
- Er is een pluriform onderwijsaanbod.

3.1 Goede geografische spreiding

Bij de uitwerking van de visie en de beoogde effecten daarvan moet specifiek aandacht worden gegeven aan de veiligheid van de schoolroutes die kinderen en ouders moeten afleggen om de meest nabij gelegen school te bereiken. Wij hanteren een afstand in een straal van 3 kilometer rond de school als voldoende bereikbaar voor ouders en kinderen (zie: "Grenzen aan kleine scholen", Onderwijsraad, febr. 2013, pag. 21 e.v.). Dat kan betekenen dat in de dagelijkse praktijk een afstand van meer dan 3 kilometer afgelegd moet worden. Met name in het buitengebied zal deze situatie zich voor kunnen doen. Nog nadrukkelijker moet de schoolroute beoordeeld worden op kind-veiligheid. Indien het noodzakelijk is om voor het realiseren van een veilige schoolroute een beroep te doen op de provincie, trekken gemeente en schoolbesturen gezamenlijk op, waarbij ook aan creatieve oplossingen gedacht moet worden.

3.2 Kwaliteit van het onderwijs

Bij alle direct betrokken partijen staat de kwaliteit van het onderwijs centraal.

Voor het vaststellen van de kwaliteit van een school wordt veelal uitgegaan van de volgende aspecten:

- de pedagogische kwaliteit;
- de didactische kwaliteit;
- de organisatorische kwaliteit;
- de ontwikkeling van de kwaliteit van de medewerkers en de rol van onderwijskundig leiderschap;
- de kwaliteit van onderwijs in relatie tot de maatschappelijke positionering van de school.

Het is dan van belang om deze aspecten af te zetten tegen de omvang van een school. Uit onderzoek is gebleken dat de eerste vier kwaliteitsaspecten in meer of mindere mate onder druk komen te staan bij een kleine school. Voor de relatie tot de maatschappelijke positionering van de school geldt dit niet.

Onderwijsraad

De Onderwijsraad vindt dat de kwaliteit van het onderwijs gewaarborgd moet zijn, ook in dunbevolkte gebieden. Alle kinderen hebben immers recht op goed onderwijs. Een toename van het aantal kleine scholen als gevolg van de dalende leerlingenaantallen zet druk op de kosten en de kwaliteit van het onderwijs. Een kleine school is nu eenmaal duurder in de exploitatie dan een school van gemiddelde omvang (momenteel is dat 217 leerlingen in Nederland), omdat een kleine school gemiddeld meer personeel per kind in dienst heeft en ook de lasten voor het schoolgebouw

gemiddeld hoger liggen. Daar tegenover staat dat de inkomsten afnemen, omdat de bekostiging van het onderwijs grotendeels afhankelijk is van het leerlingenaantal. Op termijn is dat onhoudbaar.

Kwaliteit

Als het gaat over kleine scholen, dan speelt naast de financiële situatie van de schoolbesturen ook nog de discussie over kwaliteit van het onderwijs. Het staat niet onomstotelijk vast dat kleine scholen minder goed presteren dan scholen van gemiddelde of grote omvang en er zijn voldoende voorbeelden van kleine scholen die zeer goed onderwijs bieden. Wel zijn veel mensen het erover eens dat kleine scholen kwetsbaarder zijn. De kans dat de kwaliteit van het onderwijs minder goed is, is groter op een kleine school, blijkt bijvoorbeeld ook uit rapportages van de onderwijsinspectie. Dit geldt met name voor scholen die geconfronteerd worden met een constante krimp van het aantal leerlingen. Ieder jaar worden groepen kleiner tot ze op een gegeven moment samengevoegd moeten worden, het team wordt steeds kleiner (met alle gevolgen van dien voor de continuïteit) en leerkrachten krijgen er telkens meer taken en verantwoordelijkheden bij. Tot slot is er de onzekerheid over het voortbestaan van de school die leerkrachten, maar ook ouders en kinderen, parten speelt.

Kleine scholen kunnen ook moeilijker de rol van sociale ontmoetingsplaats voor leeftijdsgenoten waarmaken. Ook vanuit het oogpunt van sociale interactie met leeftijdsgenootjes is een zekere minimale schoolgrootte gewenst.

Resumerend lopen leerlingen op kleine scholen meer risico op onderwijs van onvoldoende kwaliteit. Daarom adviseert de Onderwijsraad om het aantal kleine scholen te beperken. Ook met minder scholen is de keuzevrijheid voor ouders en leerlingen in Nederland te garanderen. Op redelijke afstand moeten ouders en leerlingen ten minste uit een openbare en een bijzondere school kunnen kiezen.

Minimale omvang van een basisschool

Om de gevraagde kwaliteit te kunnen leveren, is een school met 4 gecombineerde groepen en een omvang van 80 leerlingen een minimale basis (zie rapport 'Onderwijs ons goed' van het Regionaal Pedagogisch Centrum Zeeland, opgesteld in opdracht van Platform Primair Onderwijs Zeeland d.d. 22-10-2010). Scholen die aan dit criterium niet voldoen, moeten door extra middelen (bv. herschikking Kleine Scholen Toeslag) in staat gesteld worden om aan de kwaliteitscriteria te kunnen voldoen.

3.3 Pluriform onderwijsaanbod

Een pluriform onderwijsaanbod houdt in dat er binnen een gemeente of kern meerdere scholen aanwezig zijn met een verschillende richting. In onze situatie geldt dat alleen voor de grotere kernen Groenlo en Lichtenvoorde. In Groenlo zijn op dit moment het protestants-christelijke, het rooms-katholieke en het openbaar onderwijs vertegenwoordigd. In Lichtenvoorde is dat het openbaar en rooms-katholieke onderwijs. Deze verdeling voldoet wat ons betreft aan het streven naar een pluriform onderwijsaanbod. Er valt voor de inwoners wat te kiezen.

3.4 Stand van zaken in Oost Gelre

3.4.1 Huidige leerlingenaantallen

De leerlingenaantallen op nagenoeg alle scholen, ook de scholen in de kleinere kernen, liggen overal boven de gemeentelijke opheffingsnorm van 75 leerlingen. Ze voldoen daarmee aan de norm van de Onderwijsraad. Alleen in de kern Groenlo telt basisschool 't Palet op 1 oktober 2015 nog 45 leerlingen. De school heeft nog bestaansrecht omdat het schoolbestuur via de systematiek van de gemiddelde schoolgrootte aan de opheffingsnorm voldoet.

De meeste basisscholen kennen leegstand. In meerdere situaties zijn daardoor peuterspeelzalen al opgenomen in een basisschool en in één basisschool is een instelling voor kinderdagopvang gehuisvest.

3.4.2 Ontwikkeling leerlingenaantallen

De terugloop van het aantal leerlingen houdt de komende jaren nog aan. Dit komt tot uitdrukking in de gemeentelijke meerjarenprognose. Ook andere prognosemodellen laten overigens een daling zien.

In bijlage 3 is de prognose weergegeven op schoolniveau voor de periode tot en met het schooljaar 2024-2025 (teldatum 1 oktober 2023). Op gemeentelijk niveau geeft deze prognose een verdere daling te zien van 26,7%, maar per kern verschilt de daling van 17 tot 56%.

Acht basisscholen en dan met name in de kleinere kernen, hebben op de teldatum 1 oktober 2023 minder dan 80 leerlingen.

3.4.3 Bekostiging basisonderwijs

Voor het uitvoeren van hun taak ontvangen de schoolbesturen een rijksvergoeding. Scholen worden normatief op 225 leerlingen bekostigd. Scholen met minder dan 140 leerlingen ontvangen al een 'extraatje' in de vorm van de 'kleine scholen toeslag'. Deze toeslag betreft overigens alleen de personele vergoeding en draagt verder niet bij aan de totale exploitatie. Ook zal de school in beginsel moeten voldoen aan de gemeentelijke opheffingsnorm, in onze gemeente 75 leerlingen. Kijkend naar de gemeentelijke meerjarenprognose komen meerdere scholen dan in de gevarenzone.

Voor de enige school in een kleine kern zal het problematisch worden om de kwaliteit van het onderwijs bij blijvend dalende leerlingenaantallen te kunnen waarborgen. Samenwerking met een andere school levert in de praktijk problemen op, onder meer vanwege de onderlinge afstand. Ook is de 'kleine scholen toeslag' al ter discussie gesteld en is het niet ondenkbaar dat in de toekomst voor de bekostiging van het basisonderwijs een nieuwe systematiek komt waarin de norm van 225 leerlingen nog hoger komt te liggen.

3.4.4 Als ouders een andere mening zijn toegedaan

De oudergeleding van de medezeggenschapsraad van een, in de ogen van het schoolbestuur, te kleine school, kan een initiatiefvoorstel doen aan het schoolbestuur om de school over te dragen aan een ander bestuur. De overdracht kan alleen plaatsvinden als het schoolbestuur medewerking verleent aan het initiatief. Zonder die medewerking kan een schoolbestuur niet worden gedwongen om de school af te staan.

Daarnaast is er in principe een mogelijkheid om een nieuwe school te stichten. Nu moet de nieuwe school nog 200 leerlingen tellen. Dit aantal van 200 komt wellicht ter discussie, maar een nieuw te stichten school zal in ieder geval moeten voldoen aan de opheffingsnorm. Voor Oost Gelre is dat dus minimaal 75 leerlingen. Voor de scholen in de kleinere kerkdorpen lijkt dit geen optie.

3.5 Gemeentelijke visie

Meerder instanties hebben onderzoek gedaan naar kwaliteitsaspecten van het onderwijs en de daaraan te koppelen omvang van een basisschool.

Discussiepunt zal er blijven over de gewenste omvang van een basisschool en tot welk moment een kleinere basisschool nog in staat is om een goede kwaliteit van het onderwijs te garanderen. In de gemeentelijke visie gaan we uit van de gewenste omvang voor een zelfstandige school. Dat betekent overigens niet automatisch dat een kleinere school geen bestaansrecht (meer) heeft. Voor het toekomstig aanbod van basisonderwijs gaan wij uit van de volgende criteria:

1. De gemeente streeft naar een omvang van scholen/schoolgebouwen voor basisonderwijs waarin zelfstandig een kwalitatief goed onderwijsaanbod is te realiseren. In de praktijk zal dit een leerlingenaantal van 200 – 225 leerlingen moeten zijn.
2. Uitgaande van de doorlopende leerlijnen is het wenselijk dat de schoolgebouwen ook zijn ingericht voor kinderen in de leeftijd van 0 – 4 jaar.
3. In de grotere kernen Groenlo en Lichtenvoorde hebben de ouders een keuze uit minimaal twee verschillende denominaties.
4. Vanuit het oogpunt van spreiding en bereikbaarheid moeten schoolroutes voor de fietsende leerling voldoende kind-veilig zijn.
5. De gebouw-technische staat van een schoolgebouw maakt onderdeel uit van een te maken keuze.

Bijlage 1 Overzicht leerlingen op teldatum 1 oktober 2004 en 1 oktober 2014

	1-10-2004	1-10-2014	Vershil in %
St. Joris ¹⁾	133	273	+105,3
St. Jozef Lichtenvoorde	315	196	-37,8
Pastoor van Ars	283	192	-32,2
Frans ten Bosch	236	185	-21,6
De Regenboog	161	153	-5,0
Het Hof	184	150	-18,5
FE van Velden/Talent ²⁾	78	0	-100,0
Subtotaal Lichtenvoorde	1390	1149	-17,3
Antonius Vragender	169	99	-41,4
Canisius Harreveld	168	87	-48,2
St. Jozef Zieuwent	294	234	-20,4
St. Theresia Mariënvelde	96	100	+4,2
Antonius Lievelede	174	98	-43,7
St. Ludgerus Zwolle	111	94	-15,3
De Ni-je Veste (Wheme)	434	134	-24,8
De Ni-je Veste (Buitenschans)		192	
De Watermolen	127	101	-20,5
St. Willibrordus	171	149	-12,9
De Hoeksteen	132	197	+49,2
't Palet	75	47	-37,3
Subtotaal Groenlo	939	820	-12,7
Totaal gemeente	3341	2681	-19,8

¹⁾ in 2010 nieuw schoolgebouw op andere locatie, gevolgen voor met name St. Jozef en Pastoor van Ars

²⁾ in 2013 school gesloten

Bijlage 2 Leerlingenprognose per kern 2016-2023

	1-okt-15	1-okt-16	1-okt-17	1-okt-18	1-okt-19	1-okt-20	1-okt-21	1-okt-22	1-okt-23	verschil 1 oktober 2015 1 oktober 2023
Lichtenvoorde	1120	1081	1061	1039	1018	989	943	918	930	-17,0 %
Groenlo	796	738	704	663	631	608	593	559	542	-31,9 %
Zwolle	83	74	70	65	67	63	59	57	57	-31,3 %
Vragender	89	83	82	80	79	78	76	73	74	-16,9 %
Zieuwent	218	203	182	155	135	118	104	104	95	-56,4 %
Lievelde	92	89	83	81	79	78	76	73	74	-19,6 %
Mariëvelde	92	92	95	91	81	71	64	58	53	-42,4 %
Harreveld	83	77	74	85	79	79	75	71	61	-26,5 %
Totaal gemeente	2573	2437	2351	2259	2169	2084	1990	1913	1886	-26,7 %

Bijlage 3 Leerlingenprognoses 2016 - 2023 op schoolniveau

Groenlo	teldatum	Prognose							
		1-10-2016	1-10-2017	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020	1-10-2021	1-10-2022	1-10-2023
	1-10-2015								
Buitenschans	184	164	150	136	130	122	122	114	111
Wheme	121	103	89	85	79	74	77	73	68
Watermolen	90	88	79	75	71	71	66	57	60
Ludgerus	83	74	70	65	67	63	59	57	57
Willibrordus	159	158	155	145	140	141	132	125	120
De Hoeksteen	197	191	196	191	184	174	175	168	159
't Palet	45	35	34	31	27	25	22	23	23
totaal aantal II. Groenlo	879	812	774	727	698	671	652	616	599
St. Theresia Mariëvelde	92	92	95	91	81	71	64	58	53
St. Jozef Zieuwent	218	203	182	155	135	118	104	104	95
Antonius Lievelede	92	89	83	81	79	77	68	66	62
Antonius Vragender	89	83	82	80	79	78	76	73	74
St. Canisius Harreveld	83	77	74	85	79	79	75	71	61
Lichtenvoorde									
Frans ten Bosch	182	167	159	153	150	150	139	135	137
St. Jozef Lichtenvoorde	194	184	182	178	174	171	163	159	160
Pastoor van Ars	178	177	173	179	178	177	167	164	164
De Regenboog	141	133	129	124	118	113	108	107	108
Het Hof	149	151	156	148	140	132	128	121	126
St. Joris Lichtenvoorde	276	269	261	256	257	247	238	232	235
totaal aantal II. Lichtenvoorde	1120	1081	1061	1039	1018	989	943	918	930